

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

VĚC VOLF proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 70847/01)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

6. září 2005

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Volf proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*,

R. TÜRMEŇ,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

M. UGREKHELIDZE,

paní D. JOČIENĚ,

pan D. POPOVIĆ, *soudci*,

a pan S. NAISMITH, *zástupce tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 5. července 2005,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 70847/01) směřující proti České republice, kterou dne 15. června 2001 podal Soudu český občan pan Petr Volf („stěžovatel“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatel je zastoupen panem M. Nespalou, advokátem zapsaným u České advokátní komory. Českou vládu (dále jen „vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm.

3. Soud dne 2. dubna 2004 rozhodl oznámit stížnost vládě a na základě článku 29 odst. 3 Úmluvy projednat přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně.

SKUTKOVÝ STAV

OKOLNOSTI PŘÍPADU

4. Stěžovatel se narodil v roce 1965, bydliště má v Praze.

5. Dne 27. ledna 1992 bylo zahájeno trestní stíhání proti neznámému pachateli podezřelému ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví spáchaného na J. H., který následně zemřel.

6. Vyšetřovatel nejprve vyslechl deset svědků a vyhodnotil znalecký posudek a dne 15. července 1992 rozhodl o zahájení trestního stíhání stěžovatele a obvinil jej z trestného činu úmyslného ublížení na zdraví.

7. Dne 17. července 1992 vyhověl Okresní soud Praha-východ návrhu státního zástupce na vzetí stěžovatele do vazby z obavy, že bude působit na svědky. Na základě stížnosti stěžovatele Krajský soud v Praze dne 5. srpna 1992 napadené rozhodnutí zrušil a stěžovatele z vazby propustil.

8. Vyšetřovatel následně vyslechl svědky, provedl vyšetřovací pokus a zadal vypracování znaleckých posudků.

9. Dne 8. února 1993 byl stěžovatel státním zástupcem obžalován z úmyslného způsobení těžké újmy na zdraví. Stěžovatel to sice ve svém stanovisku popírá s tím, že k tomuto datu byl pouze obviněn, z příslušné listiny předložené vládou však zjevně vyplývá, že obžaloba skutečně byla podána.

10. Po přezkoumání obžaloby krajský soud dne 20. dubna 1993 rozhodl o vrácení věci státnímu zástupci k doplnění důkazů a k přesnému zjištění skutkového stavu. Stížnost státního zástupce byla Vrchním soudem v Praze dne 21. června 1993 zamítnuta.

11. V prosinci roku 1993 byla věc přidělena jinému vyšetřovateli. Od ledna do dubna 1994 bylo vyslechnuto několik svědků; žádný další svědek se nicméně na výzvu uveřejněnou v regionálním tisku nepřihlásil. V říjnu 1994 byl doplněn znalecký posudek z oboru soudního lékařství, v lednu 1995 se uskutečnil vyšetřovací pokus a ve dnech 15. března a 21. listopadu 1995 byli vyslechnuti svědci.

12. Dne 22. března 1996 předložil okresní státní zástupce spisový materiál krajskému státnímu zastupitelství a navrhl, aby věc byla v prvním stupni projednána Krajským soudem v Praze. Krajský státní zástupce vrátil věc k došetření, následovaly výsledky dalších svědků (dne 21. srpna 1996) a ohledání místa činu.

13. Dne 18. dubna 1997 obžaloval státní zástupce stěžovatele z úmyslného ublížení na zdraví a dále z trestného činu výtržnictví.

14. Dne 10. června 1997 rozhodl okresní soud o postoupení věci Krajskému soudu v Praze, který byl dle jeho názoru příslušný k projednání věci. Toto rozhodnutí dne 22. dubna 1998 krajský soud zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k rozhodnutí.

15. Od 11. září 1998 do 3. prosince 1999 se ve věci konalo devět hlavních líčení, během nichž soud vyslechl znalce a velký počet svědků. Mezitím vyhlásily příslušné orgány pátrání po hlavní svědkyni L. K.

16. Dne 3. prosince 1999 vydal soud rozsudek, kterým stěžovatele zprostil v obou bodech obžaloby pro nedostatek důkazů, které by prokázaly příčinnou souvislost mezi jednáním stěžovatele a smrtí J. H.

17. Státní zástupce se dne 8. března 2000 proti tomuto rozhodnutí odvolal.

18. Dne 28. dubna 2000 krajský soud zrušil napadený rozsudek s odůvodněním, že právní závěry okresního soudu se plně neopíraly o provedené důkazy.

19. Při hlavním líčení konaném dne 15. září 2000 bylo konstatováno, že z důvodu úmrtí jednoho z přísedících bude nutno znovu provést dokazování.

Podle vlády byla další hlavní líčení, konaná ve dnech 10. listopadu, 19. prosince 2000, 11. ledna, 1. února a 1. března 2001, poznamenána především nekázní svědků, popřípadě obtížemi při zjišťování jejich pobytu za účelem jejich předvolání k hlavnímu líčení.

20. Závěrem hlavního líčení konaného dne 24. května 2001 uznal okresní soud stěžovatele vinným z trestného činu výtržnictví a pokusu o ublížení na zdraví a uložil mu trest odnětí svobody v délce dvou let podmíněně. Stěžovatel se proti tomuto rozsudku odvolal.

21. Dne 13. června 2001 podal stěžovatel ústavní stížnost, v níž namítal porušení svého práva na projednání věci bez zbytečných průtahů a na ochranu svého soukromého a rodinného života. Vláda ovšem v této souvislosti uvádí, že takovou ústavní stížnost Ústavní soud neeviduje.

22. Závěrem hlavního líčení konaného dne 16. ledna 2002 krajský soud rozsudek ze dne 24. května 2001 zrušil a s ohledem na rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne

3. února 1998 řízení zastavil. Mimo jiné poukázal na to, že okresní soud měl postupovat stejným způsobem.

23. Stěžovatel se však domníval, že je nevinný a na projednání věci trval.

Dne 16. ledna 2002 tedy krajský soud vynesl rozsudek, kterým stěžovatele uznal vinným z trestného činu výtržnictví a pokusu ublížení na zdraví, aniž mu uložil trest. Podle vlády byla věc pravomocně skončena právě k tomuto datu, ačkoli stěžovatel posléze využil opravných prostředků ve snaze zvrátit toto rozhodnutí.

24. Dne 24. května 2002 požádal stěžovatel ministra spravedlnosti o podání stížnosti pro porušení zákona. Téhož dne podal dovolání, v němž tvrdil, že trestní řízení mělo být zastaveno pro jeho nepřiměřenou délku, která měla být v rozporu s mezinárodní smlouvou, a sice s článkem 6 odst. 1 Úmluvy.

25. Dne 17. října 2002 Nejvyšší soud dovolání stěžovatele odmítl.

26. Dne 19. prosince 2002 stěžovatel napadl rozhodnutí Nejvyššího soudu a rozhodnutí krajského soudu ústavní stížností; v ní zopakoval argumentaci použitou v dovolání a domáhal se práva na soudní ochranu a na spravedlivé projednání věci bez zbytečných průtahů.

27. Ústavní soud dne 5. listopadu 2003 stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost s odůvodněním, že závěr dotčených soudů byl v souladu s Ústavou.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

28. Stěžovatel tvrdí, že délka řízení byla v rozporu se zásadou „přiměřené lhůty“ zakotvenou v článku 6 odst. 1 Úmluvy, který zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne (...) o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“

29. Rozhodné období započalo dne 15. července 1992, kdy bylo stěžovateli sděleno obvinění.

30. Pokud se jedná o konec tohoto období, vláda uvádí, že věc byla pravomocně uzavřena dne 16. ledna 2002, kdy byl vydán rozsudek Krajského soudu v Praze. Zároveň však připouští, že ústavní stížnost stěžovatele byla odmítnuta až dne 5. listopadu 2003.

31. Soud poznamenává, že úkolem českého Ústavního soudu je posuzovat dodržování základních práv a napravovat jejich případné porušení. Pokud by byl tedy Ústavní soud dospěl k závěru, že došlo k porušení ústavně zaručených práv, jichž se stěžovatel dovolává, byl by mohl zrušit předchozí rozhodnutí a vrátit věc soudům nižších stupňů. Z toho se podává, že délku řízení před Ústavním soudem je třeba zahrnout do období, jehož délka je předmětem rozhodování Soudu [viz, *mutatis mutandis*, *Houfová proti České republice* (č. 2), č. 58178/00, § 25, ze dne 15. června 2004].

32. Předmětné trestní řízení tedy skončilo dne 5. listopadu 2003, přičemž jeho celková délka činila jedenáct let a téměř čtyři měsíce pro čtyři stupně soudní soustavy, z nichž na dvou bylo rozhodováno opakovaně.

A. K přijatelnosti

33. Soud konstatuje, že tato část stížnosti není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud u této části stížnosti žádný jiný důvod nepřijatelnosti neshledal.

B. K odůvodněnosti

34. Vláda uvádí, že věc byla náročná z hlediska zjišťování skutkového stavu. V tomto směru podotýká, že od vznesení obvinění proti stěžovateli do vydání odsuzujícího rozsudku bylo pořízeno více než padesát svědeckých výpovědí a bylo třeba dát vypracovat tři znalecké posudky. Dále bylo nutné vyřešit kompetenční spor a z důvodu úmrtí jednoho z přísedících bylo třeba zopakovat dokazování před okresním soudem. Řízení před soudy bylo také komplikováno nekázní svědků, kteří se nedostavovali k hlavním líčením.

Vláda připouští, že chování samotného stěžovatele nemělo na průběh předmětného trestního řízení podstatnější vliv.

K postupu příslušných orgánů vláda uvádí, že vyšetřovatel, kterému byl případ dne 13. prosince 1993 přidělen, provedl značný počet vyšetřovacích úkonů. Rovněž nelze tvrdit, že by soudy zůstaly nečinné; jen okresní soud nařídil celkem osmnáct hlavních líčení.

Konečně je vláda toho názoru, že by význam předmětu řízení pro stěžovatele neměl být přeceňován; v roce 1992 byl ve vazbě pouze krátkou dobu a po amnestii prezidenta mu nehrozil žádný trest.

35. Stěžovatel uvádí, že trestní řád poskytuje příslušným orgánům nemálo prostředků, jak vést řízení účinným a hospodárným způsobem, aniž by těchto prostředků odpovídajícím způsobem využily. Popírá, že by věc byla složitá, a poukazuje na bezvýznamnost oněch padesáti svědeckých výpovědí. Dále tvrdí, že nelze přičítat k jeho tíži neschopnost příslušných orgánů zajistit účast svědků na hlavních líčeních ani vznik kompetenčního sporu. Nadto v případech, kdy hrozí, že soudní řízení potrvá delší dobu, trestní řád umožňuje soudům přizvat si náhradního soudce, který případně nahradí soudce, jemuž jakákoli překážka zabrání v účasti na jednáních. Toto opatření však v daném případě nebylo uplatněno.

Stěžovatel pak zdůrazňuje, že řízení mělo pro něho „fatální“ význam, když bylo příčinou špatného zdravotního stavu jeho matky, znemožnilo mu najít stálé zaměstnání a vedlo k rozpadu jeho vztahu.

36. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení se posuzuje na základě okolností daného případu a s ohledem na kritéria stanovená vlastní judikaturou, jimiž jsou zejména složitost věci, chování stěžovatele a postup příslušných orgánů, jakož i význam sporu pro dotčené osoby (viz z mnoha dalších rozsudek ve věci *Pélissier a Sassi proti Francii* [velký senát], č. 25444/94, § 67, ESLP 1999-II, a rozsudek ve věci *Hradecký proti České republice*, č. 76802/01, § 44, ze dne 5. října 2004).

37. Soud konstatuje, že předmětné řízení trvalo jedenáct let a téměř čtyři měsíce, což se zejména v trestním řízení na první pohled jeví jako doba nepřiměřená. Také si všímá toho, že od data prvního podání obžaloby dne 8. února 1993 do 18. dubna 1997, kdy byla proti stěžovateli vznesena obžaloba druhá, uplynuly více než čtyři roky a že okresní soud vydal svůj první rozsudek až dne 3. prosince 1999, tedy po dalších dvou a půl letech. V tomto ohledu vláda připouští, že hlavní líčení byla často odročována, protože se nedostavili předvolaní svědci; tento nedostatek nicméně nelze přičíst k tíži stěžovateli. Soud se tedy přiklání k jeho argumentaci, že soud nesplnil svoji povinnost zajistit účast svědků na hlavních líčeních.

38. Po posouzení všech předložených skutečností a s ohledem na kritéria vyvozená z vlastní judikatury Soud dospěl k závěru, že délka celého řízení neodpovídá požadavku na jeho „přiměřenou délku“.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

II. K OSTATNÍM TVRZENÝM PORUŠENÍM ÚMLUVY

39. Stěžovatel namítá, že průtahy v řízení měly negativní dopad na jeho soukromý a rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy, neboť mu nebylo umožněno vést plnohodnotný osobní a společenský život a najít si zaměstnání.

40. Soud poznamenává, že každé trestní stíhání s sebou přináší určité omezení soukromého a rodinného života. Tento aspekt případu je tedy třeba zohlednit při posuzování námitky týkající se porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy a případně při stanovení náhrady za morální újmu způsobenou stěžovateli.

Vzhledem k tomu, že se na poli článku 8 Úmluvy nejedná o odlišnou otázku, a s ohledem na své předchozí závěry se Soud nedomnívá, že je nutné případ ve světle tohoto článku posuzovat.

41. Z toho plyne, že tuto část stížnosti je třeba odmítnout pro zjevnou neopodstatněnost v souladu s článkem 35 odst. 3 a 4 Úmluvy.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

42. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

43. Stěžovatel požaduje náhradu materiální škody ve výši 2 640 000 Kč, tedy přibližně 87 119 €; náhrada má odpovídat ušlému zisku způsobenému ztrátou zaměstnání a nemožností vykonávat podnikatelskou činnost v důsledku trestního stíhání.

Dále se stěžovatel domnívá, že zásah do jeho práva na ochranu soukromého a rodinného života dosáhl takové intenzity, že jej již nelze napravit pouhým konstatováním porušení, a tudíž žádá Soud, aby mu z titulu morální újmy přiznal odpovídající částku.

44. Vláda namítá, že výši případných příjmů stěžovatele a ušlého zisku nelze odhadovat, a poukazuje zejména na to, že stěžovatel byl v letech 1996 a 1998 pravomocně odsouzen v jiných dvou trestních řízeních. Podle vlády se stěžovateli nepodařilo prokázat existenci příčinné souvislosti mezi údajnou materiální škodou a tvrzeným porušením Úmluvy.

V případě údajné morální újmy vzniklé stěžovateli vláda poukazuje na skutečnost, že stěžovatel sám trval na projednání věci, přestože bylo trestní řízení zastaveno, a rovněž na jeho trestní rejstřík, ve kterém byl proveden záznam už v roce 1996.

45. Soud nespatřuje příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením Úmluvy a případnou materiální škodou; naopak připouští, že délka předmětného řízení způsobila stěžovateli jistou morální újmu, kterou nelze dostatečně napravit konstatováním porušení Úmluvy.

Soud tedy na spravedlivém základě v souladu s článkem 41 Úmluvy a s přihlédnutím ke skutečnosti, že stěžovatel k délce trestního řízení vedenému proti němu sám nepřispěl, mu z titulu morální újmy přiznává částku 5 000 €.

B. Náklady řízení

46. Jako náhradu nákladů řízení, vynaložených před Soudem, stěžovatel dále požaduje částku 30 000 Kč (990 €).

47. Vláda v tomto ohledu ponechává jejich přiznání na úvaze Soudu.

48. Z titulu náhrady nákladů řízení považuje Soud za přiměřené přiznat stěžovateli, který byl po celou dobu řízení před ním zastoupen advokátem, částku 990 €.

C. Úroky z prodlení

49. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost v části týkající se nepřiměřené délky řízení za přijatelnou a ve zbytku za nepřijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, částku 5 000 € (pět tisíc euro) z titulu náhrady morální újmy, částku 990 € (devět set devadesát euro) z titulu náhrady nákladů řízení a dále případnou částku daně; tyto částky budou převedeny na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 6. září 2005 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. NAISMITH
zástupce tajemnice sekce

J.-P. COSTA
předseda